

часу істотних трансформацій у виробничих відносинах та зумовленій ними зміні ціннісної системи суспільства.

Література:

1. MacKinnon Catharine A. (1979) *Sexual Harassment of Working Women: A Case of Sex Discrimination*. Yale University Press, 1979, 312 p.
2. Millett K. (2016) *Sexual Politics*. New York, Columbia University Press, 2016, 416 p.
3. Storozhuk, S. Goyan I. *Greek as the Basis of Gender Stereotypes. Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 2016. n. 10p. 78–89.
4. Сторожук С.В., Гоян І.М., Федик О. В. *Ідейні засади гендерної дискримінації*. Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії, [S.I.], n. 295, p. 40-51.
5. Фридан Б. *Загадка женственности*. URL: <http://www.e-reading.club/book.php?book=1019773>

Проданюк Ф. М.,

*кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії,
політології та українознавства*

Київський національний університет технологій та дизайну

Гребеннікова Н. В.,

*старший викладач кафедри філософії,
політології та українознавства*

*Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

ПОШИРЕННЯ ФЕНОМЕНУ РОЗЛУЧЕННЯ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Шлюб та сім'я належать до, мабуть, найфундаментальніших соціальних інститутів. Сім'я відіграє важливу роль у житті суспільства та окремої людини. Протягом тривалого часу шлюбно-сімейні відносини регулювалися традицією, релігією, державою, а факт розлучення негативно сприймався суспільною думкою. Починаючи з 60-х років ХХ століття, коли різко зросла частота розлучень, яка охопила усі європейські країни, роль розлучень почали оцінювати неоднозначно. З одного боку, розлучення інтерпретують як трагедію, свідчення дезорганізації сім'ї, звертаючи при цьому увагу виключно на негативні наслідки, особливо для дітей. З іншого боку, розлучення починають розглядати як важливий компонент сучасної сімейної системи, який дозволяє запобігти конфліктам в умовах спільного проживання двох дорослих людей [3]. Але соціальна практика створення сім'ї та її

подальшого функціонування містить певну суперечність, на яку вказує Е. Рудинеско, з одного боку, сім'я є важливою цінністю сучасного суспільства, від якої ніхто не може й хоче відмовлятися. Її люблять, про неї мріють і її бажають чоловіки, жінки й діти будь якого віку, з іншого – сучасна сім'я, яка з'єднує на відносний термін двох індивідів є скаліченою сім'єю, яка складена з глибоких внутрішніх ран, з мовчазних нападів насильства, зі спогадів, що їх женуть геть [7]. Заміна пріоритетів стосунків у сучасній сім'ї між подружжям не позбавляють її ризиків, які завершуються розлученням. У сучасного подружжя є можливість разом із фахівцями працювати над розв'язанням тих проблем, які виникли і ускладнили їх стосунки та запобігти розлученню. Серед причин розлучення виділяють: конфлікт інтересів, відчуження у стосунках, зловживання алкоголем, конфлікти на ґрунті матеріальних труднощів, у зв'язку зі зрадою і ревнощами, незадоволеність сексуальними стосунками, житловими умовами, неможливістю мати дітей тощо. Причиною розлучень є і те, що часто молодь приймає рішення про одруження під впливом емоцій, а не раціонального підходу до створення сім'ї [5]. Проте, однією з головних причин розлучень є невідповідність подружжя до сімейного життя та його неспроможність долати проблеми, які виникають впродовж всього життєвого циклу сім'ї. В соціології найчастіше говорять про чотири життєві цикли сім'ї (вступ до шлюбу; народження дитини; виховання дітей та їх відділення від батьків; поява першого онука та смерть подружжя-прабатьків) [1, 260-261]. Однак, щоб пояснити причини розлучень потрібно більш детально проаналізувати основні стадії сімейних криз та їх ознаки, наслідком яких і є розлучення. Сімейна криза – це стан сімейних відносин, який виникає в результаті порушення комунікаційної рівноваги між подружжям, що призводить до непорозуміння, емоційного відсторонення, небажання спільно шукати вихід з ситуації, що склалась [6]. Найчастіше виокремлюють наступні стадії цієї кризи: – пов'язана з прийняттям на себе подружніх обов'язків; – пов'язана з народженням першої дитини; – пов'язана з виходом дитини на новий рівень соціалізації; – пов'язана з прийняттям факту вступу дитини у підлітковий період; – пов'язана з бажанням дорослих дітей бути незалежними та самостійно вирішувати власні проблеми; – яку переживає сім'я, позначається як «спорожніле гніздо»; – це трагічна фаза життя сім'ї, в якій хтось з партнерів залишається один після смерті іншого. Знання можливих стадій криз сімейного життя є дуже важливим, оскільки це допоможе не тільки осмислити проблеми, які можуть виникати та ускладнити життя подружжя, а також шукати та виявити дієві механізми їх розв'язання. Кожна з цих криз має і певні симптоми серед яких науковці виокремлюють: зменшення прагнення подружжя до інтимної близькості; відсутність намагання подобатися один одному; виникнення сварок і взаємної докори з питань, що пов'язані з вихованням дітей; відсутність однакової думки з приводу більшості важливих для подружжя питань; погане розуміння (або взагалі не

розуміння) почуттів один одного; роздратування майже всіма вчинками і словами партнера; переконання одним із подружжя, що він (вона) змушений весь час поступатися бажанням і думками іншому; відсутність потреби ділитися з партнером своїми проблемами і radoщами [6]. Вихід з ситуацій, що пов'язані з назриваючими конфліктами, може бути різним. С. Голод бачить можливість їх розв'язання двома незалежними шляхами. Перший це – розлучення і потенційний другий шлюб, другий це – автономія, яка пов'язана з тим, що інтереси кожного із подружжя стають більш різноманітними ніж сімейні, а потреби і коло спілкування чоловіка та дружини виходять за межі шлюбу. Їх експресивні спрямування в «постмодерній» сім'ї спираються не стільки на звичай (як в «патріархальній») і традицію (як у «дітоцентристській») сім'ї, скільки на гендерні психосоматичні особливості агента, моральні зразки поколінь, цивілізовані уявлення про пристойності і естетичний ідеал. В кінцевому рахунку, зазначає науковець, автономія не є стовідсотковою гарантією збереження «першого» шлюбу, через те, що по своїй природі цей інститут стає евентуальним [4, 46]. Завдяки напрацюванням психологів сьогодні існує багато різноманітних практик допомоги подружжю повернути сталі, добрі стосунки і досягти рівня «чистих відносин», під якими розуміється ставлення один до одного, яке базується на почуттєвому спілкуванні, коли отримувана від такого спілкування нагорода утворює головну засаду продовження таких стосунків [2, 47]. На сучасному етапі існує широке поле для діяльності різних фахівців, як теоретиків так і практиків, які можуть дослідити сприйняття подружжям тих проблем, які дошкуляють їм на кожній із зазначених стадій сімейних криз і перешкоджають гармонізації сімейних стосунків. Завдяки спільним зусиллям соціологів, психологів та соціальних працівників можна напрацювати конкретні рекомендації, що дозволять упереджувати та розв'язувати ситуації, які зумовлюють виникнення відчуження та конфліктів між подружжям, що безумовно буде сприяти зменшенню можливих ризиків у шлюбно-сімейних відносинах.

Література:

1. Антонов А. И. Семейное единство, жизненный цикл семьи, взаимоотношения в семье. В кн. Социология семьи: Учебник / Под ред. проф. А.И. Антонова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва: ИНФРА-М, 2007. С. 304.
2. Гіденс Е. Нестримний світ як глобалізація перетворює наше життя. – Київ: Альтерпрес, 2004. С. 100.
3. Голод С. И. Семья и брак: историко-социологический анализ. – Санкт-Петербург: ТООТК «Петрополис», 1998. С. 272.
4. Голод С. И. социолого-демографический анализ состояния и эволюция семьи//Социологические исследования. – 2008. №1. С. 24.
5. Кожен другий шлюб в Україні розпадається через непорозуміння і алкоголізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua/ua/tema/98031/>

6. Кризи сімейних відносин чи кризи по-сімейному [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megasite.in.ua/9267-krizi-simtjnih-vidnosin-chi-krizi-posimejjnomu.html>

7. Рудинеско Е. Розладнана сім'я / Пер. з фр. – Київ: Ніка-Центр, 2004. С. 232.

Зеленкевич Л. П.,

старший викладач

циклової комісії соціальної роботи та соціальної педагогіки

Класичний приватний університет

м. Запоріжжя, Україна

СЕЛО ЯК КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ПОСЕЛЕНСЬКОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Якщо розглядати соціальну структуру як родове визначення структур, що мають соціальний характер, то можна виокремити в соціальній структурі суспільства соціально-поселенську або соціально-територіальну складову. В свою чергу, компонентами такої структури є місто, селище міського типу, село.

Кожен з цих елементів має внутрішню диференціацію за критеріями розміру та статусу. Так, місто може бути мегаполісом, середнім та малим, а села можна поділити за розміром та функціональним призначенням. У внутрішній диференціації сільської соціально-поселенської структури завдяки реформі децентралізації, зокрема створенню спроможних громад, з'являються нові компоненти, які слід за ознакою статусу класифікувати на: об'єднану територіальну громаду (ОТГ), центральне село, підпорядковані села. Водночас з цим, ОТГ може бути змішаною за соціально-поселенським критерієм, якщо така громада об'єднує міста та села.

У соціологічній доктрині справедливо відзначено, що у соціологічному дослідженні будь-яких проявів людської активності соціальна побудова простору життєдіяльності людей та соціальних спільнот набуває важливого значення [1, с. 117-118]. Сільський тип поселення, як різновид соціальної організації простору життєдіяльності, обумовлює у певній мірі свідомість і поведінку мешканців сільської місцевості.

Закріплення селян за поселенням в сільській місцевості обумовлено аграрним характером праці. З цього приводу окремі автори підкреслюють наявність у аграрного виробництва особливих сторін, які породжують специфічні форми поселення людей. При цьому, обшинне землеволодіння продукує таку конфігурацію як село (селище тощо); розповсюдження приватної власності на земельні ділянки та впровадження індивідуальних